

Col·lecció fotogràfica Miquel Ballbé i Boada

Àrea d'identificació

Codi de referència	AMMAT CAT 12
Nivell de descripció	Col·lecció
Títol	<i>Col·lecció fotogràfica Miquel Ballbé i Boada</i>
Data(es)	1946-2005
Volum i suport	734 positius i negatius

Àrea de context

Nom del(s) productor(s) Miquel Ballbé i Boada. Es constaten 19 autors en les reproduccions que va fer Ballbé per al seu arxiu personal: S. Quadras, J. Gallés, Fernando Puig, sr. Bros, sr. Coll, Cuyàs, Zerkowitz, Roisin, Altimira, Figuerola, et alter.

Història del(s) productor(s) Miquel Ballbé i Boada va ser alcalde de juny de 1970 a juny de 1975 i posteriorment formà part del Ple municipal com a membre del Partit Popular.

A més de la seva activitat política, serà recordat per ser un estudiós de la història local, com testimonien els llibres que va editar. Fou amant del patrimoni tant natural com arqueològic. Aficionat a la fotografia i col·leccionista, muntà el seu propi arxiu fotogràfic de manera totalment autodidacta. Format per les seves fotografies, les d'altres persones, reproduccions, retalls de premsa i de revistes, fotocòpies, ... el que va fer Ballbé fou més un petit centre de documentació que no pas un arxiu.

Història arxivística El 17 de març de 2003, la vídua del senyor Miquel Ballbé, la sra. Maria del Carmen Anglada i Guasch, feia cessió de "*fotografies de diferents mides, consistents en personatges, paisatges, història de Matadepera ..., autoritzant la seva reproducció*". Les negociacions per fer efectiva la donació d'aquestes fotografies es van iniciar el 10 d'abril de 2003. En aquesta data, el Patronat Municipal de Cultura va inaugurar un arxiu d'imatges que batejarien com Arxiu d'Imatges Miquel Ballbé. Així doncs, aquell mateix dia es va prendre la decisió de fer efectiva la donació.

Encara que la donació era de tota la col·lecció que havia produït o arplegat el sr. Ballbé, la persona o persones encarregades de l'actuació arxivística van decidir fer una selecció de les imatges. El principal motiu d'aquest fet era la problemàtica trobada en un fons que no era fruit d'un fotògraf professional, si no aficionat: multitud de fotografies d'altres autors o d'autor desconegut; reproduccions de llibres, postals, etc; fotografies que no pertanyien a l'àmbit geogràfic de Matadepera. Es desconeix qui es va encarregar de la tria de les imatges que passarien a formar la col·lecció Miquel Ballbé, un total de 734 fotografies, ja que aleshores no hi havia un tècnic arxiver a l'Ajuntament de Matadepera.

A la selecció es van aplicar els següents criteris:

- Interès documental i històric
- Identificació exacta del contingut
- Mostra representativa
- Qualitat tècnica i estètica
- Valoració de l'autoria

Així doncs, el fons no es va donar de forma íntegra, si no que es va fer la tria abans de signar el conveni de donació, de manera que bona part de les fotografies restaren a l'antic

arxiu de Miquel Ballbé. Per tant, no podem entendre el fons Miquel Ballbé i Boada com va ser originat pel seu productor, ja que no s'ha mantingut la integritat d'aquest; però per altra part hem d'entendre que, originàriament, no era un fons, si no també una col·lecció de fotografies d'altres autors. És per això que, tot i que al conveni de donació es parli de fons, seria més correcte parlar de col·lecció.

A finals de l'any 2004 es va contractar un tècnic d'arxiu per l'Arxiu Municipal de Matadepera, en Vicenç Ruiz. Durant l'any 2005 les fotografies foren catalogades mitjançant una base de dades subministrada per l'empresa Doc6 i en format InMagic. La persona encarregada de la catalogació va ser Pilar Carbonell, gràcies a una subvenció de la Generalitat de Catalunya.

L'any 2009 es van haver d'introduir novament les dades de bona part de les fotografies a la base de dades, ja que s'havien esborrat a causa d'un problema tècnic.

Dades sobre l'ingrés

La gestió de l'ingrés de la col·lecció Miquel Ballbé i Boada va ser obra del Patronat Municipal de Cultura de Matadepera. El conveni de donació, signat per Maria del Carmen Anglada i Guasch, fou signat un 16 de gener de l'any 2004, i ratificat per la Junta de Govern Local el 4 de febrer del mateix any. Aquest conveni va suposar la cessió de béns i drets en referència a les fotografies fetes pel sr. Ballbé.

Àrea de contingut i estructura

Abast i contingut

Cronològicament, la col·lecció abasta el període de 1903 a 2000, però predominen les fotografies entre 1960 i 1980. Els temes són diversos però es pot advertir que la selecció fou fruit dels seus propis interessos (coves, instal·lacions esportives, cases de pagès, Sant Llorenç, ermites i capelles, troballes arqueològiques, o la seva activitat com a alcalde de Matadepera).

A destacar les fotografies fetes durant els anys 1970 i 1975 que constaten l'activitat de Miquel Ballbé com a alcalde de Matadepera. A més de ser les més nombroses, també són essencials ja que d'altra forma no tindríem accés a la fotografia municipal d'aquell govern.

També són nombroses les fotografies relatives a les incursions del sr. Ballbé i diversos companys al parc de Sant Llorenç del Munt, relatives tant a elements naturals com patrimoni arqueològic. O les que presenten llocs de Matadepera, permetent conèixer l'aspecte urbanístic de la ciutat durant la segona meitat del segle XX o l'aspecte de les diverses masies i propietats rurals. Esdevé, doncs, un important bagatge visual de cara al patrimoni matadeperenc.

Un conjunt important de fotografies, tant per nombre com per importància social i històrica, són les referents a les rierades de 1962 i 1971.

Sistema d'organització

La col·lecció es conservava en un moble arxivador de fusta. 6 calaixos d'una fondària de 45 cm contenien les fitxes que Miquel Ballbé va crear per tal de classificar les fotografies. 6 àlbums de fotografies i alguns sobres temàtics completaven l'arxiu fotogràfic particular que havia muntat. La classificació del sr. Ballbé era la següent:

- C1 – Postals de Sant Llorenç
- Ruïnes del castell Saperera
- Itineraris
- Coves
- La mel
- La vinya
- El carbó
- Personatges de Matadepera
- Parròquia antiga
- Parròquia actual
- Cementiri parroquial

- Rierades
- Varis Matadepera
- Mapes
- Documents
- Mapes de Catalunya
- Molí fariner
- Forn de vidre
- Forn de calç i d'obra
- Plànols
- C2 – Fotos sense data
 - Instal·lacions esportives
 - Postals de Matadepera
 - Cronologia de Matadepera – 1
- C3 – Cronologia de Matadepera – 2
- C4 – Cases de pagès
 - Sobre: cases de pagès
 - Sobre: Postals de Sant Llorenç
 - Sobre: Rierades
 - Sobre: Pavelló
 - Sobre: Reconstrucció monestir
 - Sobre: Festes de Sant Llorenç
 - Sobre: La gran nevada 1962
 - Sobre: Bòvila d'en Felip
 - Sobre: La vinya
 - Sobre: La nova parròquia
 - Sobre: Grups
 - Sobre: Parròquia antiga
 - Sobre: Pistes Paloma
 - Sobre: Gegants
 - Sobre: Festes de Sant Sebastià
 - Sobre: Jocs Florals de 1955
 - Sobre: Les festes majors de Matadepera
 - Sobre sense títol
- C5 – Flora i fauna
 - Cronologia de Sant Llorenç
 - Pergamins
 - Varis
- C6 – Goigs i dibuixos de Sant Llorenç
 - Postals de Sant Llorenç
 - Les fonts
 - Topònims de Sant Llorenç
 - Pessebres
 - Festes de Sant Llorenç
 - Ermites i capelles
 - (fitxes sense classificar)
- Àlbum: Alcalde A
- Àlbum: Alcalde B
- Àlbum: Alcalde (tom verd)
- Àlbum: Alcalde (tom negre)
- Àlbum sense títol (marró)
- Àlbum sense títol (granat)

Es va respectar l'ordre originari de la col·lecció. Dins de cada apartat les fitxes s'ordenaven per ordre alfabètic, però es va trobar molt desordenat. La fitxa descriptiva era una cartolina de dimensions 15x21 amb els següents camps: *tema, procedència, observacions, autor, publicat l'any, data del document, data fitxa, dibuix de, plànol de, negatiu – any, ref. nº, llibre*. Per norma general, el sr. Ballbé no feia ús de tots els camps, sent els més habituals el tema, l'autor, les observacions i la data del document. A la part dreta de la fitxa es disposava la imatge enganxada.

Per tal de elaborar l'inventari que aniria annexat al conveni de donació, es va fer ús dels següents camps: número, suport, format, classificació arxivador (la donada pel sr. Ballbé), autor, títol / descripció, notes i data.

A l'Arxiu Municipal es van classificar les fotografies segons el següent quadre, que és part del quadre de classificació general que es va crear per classificar documents fotogràfics:

1 TOPOGRAFIA

- 1.1 RODALIES
- 1.2 BARRIS I RAVALS. URBANITZACIONS (a/z)
- 1.3 CARRERS I PLACES (a/z)
- 1.5 MOBILIARI URBÀ
 - 1.5.1 Enllumenat
 - 1.5.2 Fonts
 - 1.5.5 Senyals de trànsit i plaques de carrers
- 1.7 CEMENTIRIS
- 1.8 FENÒMENS METEOROLÒGICS
 - 1.8.1 Aiguats, riuades, rierades
- 1.9 PARATGES, BOSCOS, MUNTANYES
- 1.10 VISTES PANORÀMIQUES
- 1.11 EDIFICIS CIVILS I POPULARS (a/z)
 - 1.11.1 Urbans
 - 1.11.2 Rurals
- 1.12 EDIFICIS RELIGIOSOS (a/z)
- 1.14 INSTAL·LACIONS ESPORTIVES
 - 1.14.1 Particulars
 - 1.14.2 Públiques
- 1.15 PONTS, RIUS, RIERES

2 ICONOGRAFIA

- 2.1 PERSONATGES (a/z)
- 2.2 COL·LECTIVES
 - 2.2.1 Homes/Dones
 - 2.2.2 Nens/es
 - 2.2.3 Mixtes

3 TEMES GENERALS

- 3.1 AGRICULTURA I RAMADERIA
- 3.3 ARQUEOLOGIA
- 3.4 ARTESANIA I MANUFACTURES
- 3.7 BELLES ARTS
 - 3.7.1 Ceràmica
 - 3.7.8 Pintura
- 3.11 CASAMENTS
- 3.12 COMERÇ
 - 3.12.1 Establiments comercials
- 3.13 CORPORACIONS
- 3.14 COSSOS DE SEGURETAT
 - 3.14.3 Guàrdia Civil
- 3.16 ESCOLES
 - 3.16.2 Escola pública
- 3.17 ESPORTS
 - 3.17.4 Bàsquet
 - 3.17.8 Futbol
 - 3.17.16 Tennis

3.17.19 Altres (escalada, espeleologia)

3.18 FESTES CIVILS I POPULARS

3.18.2 Festa Major / festes d'agost

3.18.3 Festes de Sant Sebastià

3.18.7 Gegants

3.20 FESTES I ACTES RELIGIOSOS

3.21 Corpus

3.20.6 Setmana Santa

3.20.8 Altres (1ª comunió, bateigs...)

3.20.9 Sant Llorenç

3.22 IMATGERIA

3.22.3 Imatgeria religiosa, altars

3.24 LLEURE

3.24.3 Cinema

3.25.5 Dansa

3.24.6 Excursionisme

3.24.8 Música

3.24.9 Teatre

3.24.12 Jocs florals

3.28 PEDRERES, SORRALS, POUS DE GLAÇ, CARBONERES, FORNS

3.32 TRANSPORTS

3.32.3 Terrestres

4. CRÒNICA GRÀFICA

Les fotografies es registren amb un número de registre correlatiu iniciat amb la lletra R. Els negatius d'igual forma però amb una N i les digitalitzacions o imatges digitals amb ID. Això implica que es fes ús en el seu moment d'una taula d'equivalències. Els suports originals es conserven en fundes de polièster per a la seva conservació. No existeix, en aquests moments, un topogràfic que permeti la localització ràpida dels suports originals.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

La tria de les imatges es va fer prèviament a la signatura del conveni, així doncs totes les fotografies que van passar a formar part de l'Arxiu Municipal són de conservació permanent.

Incrementos

No es preveuen increments.

Àrea de condicions d'accés i ús

Condicions d'accés

L'accés i consulta és lliure.

Condicions de reproducció

El conveni signat significà la cessió dels drets d'explotació referits a reproducció, distribució, comunicació i transformació per aquelles fotografies que fossin autoria de Miquel Ballbé i Boada.

En cas de la reproducció i/o divulgació d'imatges d'aquesta col·lecció, s'haurà de signar un formulari mitjançant el qual l'usuari es compromet a fer menció expressa de l'autor de la fotografia, a demanar permís escrit al titular dels drets en cas d'autors de fotografies de les quals l'Arxiu no tingui els drets, i a no fer cap ús de les fotografies més enllà de l'autoritzat en dit formulari.

No es permetrà la reproducció de fotografies reproduïdes per Ballbé els drets d'explotació

de les quals pertanyen a altres arxius, com ara l'Arxiu Zerkowitz o les postals de Roisin. En aquests casos, l'usuari haurà de dirigir-se directament a l'arxiu corresponent

Llengües i escriptures dels documents

Predomina el català.

Instruments de descripció

La present fitxa, un inventari inicial adjunt al conveni de donació i una base de dades de fotografia en Imagic.

Característiques físiques i requeriments tècnics

Es conserven els positius (a les fitxes i reproduccions fetes per la seva conservació) i els negatius de la major part de les fotografies.

Les fotografies es repetien al llarg de la col·lecció en diferents fitxes, el que dificulta conèixer quins eren els originals i quines reproduccions. Es donaven diversos casos:

- Originals en color passats a blanc i negre.
- Còpies en blanc i negre idèntiques en fitxes repetides i amb diferents qualitats.
- Còpies en blanc i negre retallades i encabides junt amb d'altres en la mateixa fitxa fent-ne una mena de collage.
- Fotografies retallades per tal d'enganxar-les a les fitxes.
- Reproduccions de fotografies antigues de les quals no es conserva el negatiu.
- Reproduccions d'altres autors extretes de publicacions.

Part de les fotografies es conservaven en àlbums, enganxades amb cola. Per assegurar la seva correcta conservació es va procedir a la seva separació, però s'ha conservat el lligam intel·lectual de manera que no s'ha perdut la ordenació que va produir Ballbé.

Àrea de documentació relacionada

Existència i localització dels originals

Les fotografies d'altres autors es poden localitzar a diversos centres o en mans dels seus propietaris. Algunes de les fotografies citades com de Miquel Ballbé són en realitat fotografia municipal, que es pot trobar en alguns casos als expedients corresponents (com és el cas de la rierada de 1962).

Àrea de notes

Notes

Es pot ampliar la informació referent als treballs inicials fets consultant l'informe referit al camp "Fonts".

El quadre de classificació és obra de M. Àngels Costa i Martorell, arxivera contractada pel Patronat de Cultura al 2000 per l'organització de l'arxiu d'imatges.

Àrea de control de la descripció

Autoria i data(es)

Jaume Munuera Bermejo. 13 de gener de 2011.

Fonts

El conveni de donació.

Informe: la selecció d'imatges del fons Miquel Ballbé i Boada. Matadepera. Autor desconegut, 2004.

Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció general d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.